

**APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS
TARŠOS PREVENCIJOS IR LEIDIMŲ DEPARTAMENTO
VILNIAUS SKYRIUS**

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898.
Skyriaus duomenys: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, tel. (8 5) 210 2516, faks. 8 7066 2000,
el.p. vilniaus.skyrius@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.

UAB „GJ Magma“

2014-09-09

Nr. (158)-A4-4897

UAB „Gavyba“

į 2014-08-01

Nr. 196

Ukmergės rajono savivaldybės administracijai

Širvintų rajono savivaldybės administracijai

Vilniaus visuomenės sveikatos centrui

Vilniaus apskrities priešgaisrinei gelbėjimo

valdybai

Kultūros paveldo departamento Vilniaus

teritoriniam padaliniui

**ATRANKOS IŠVADA DĖL BAJORŲ DURPIŲ TELKINIO DALIES (148 HA)
IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO**

1. Informaciją pateikė

UAB „GJ Magma“, Vaidevučio g. 18, LT-08402 Vilnius, kontaktinis asmuo ekologas – inžinierius Edvardas Grencius, tel.: 8 (5) 2318178, faks. 8 (5) 2784455, el.p.: gjmagma@gmail.com.

2. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas

UAB „Gavyba“ direktorius Saulius Velička, A.Mickevičiaus g.7-3, LT-08119 Vilnius, tel.: 8 5 210 1297, faks.: 8 5 260 7830.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas

Bajorų durpių telkinio dalies (148 ha) išteklių naudojimas.

4. Numatoma planuojamos ūkinės veiklos vieta

Rubikonų k., Zibalų sen., Širvintų raj. ir Bajorų k., Želvos sen., Ukmergės raj.

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas

Planuojama ūkinė veikla (toliau – PŪV) – naudingųjų išteklių gavyba Bajorų durpių telkinio dalyje. Planuojama naudoti Bajorų durpyno telkinio didžioji dalis yra Širvintų rajono dalyje, o šiaurės vakarinė nagrinėjamo ploto dalis patenka į Ukmergės rajoną. Šį durpyną pirmą kartą dar 1963-1965 m. tyrė Pramoninės statybos projektavimo institutas. Jame 501,1 ha plote, apskaičiuota 13078,8 tūkst. m³ išteklių. Vėliau durpynas buvo numelioruotas ir pradėtas intensyviai naudoti žemės ūkyje. Aeracijos zonoje atsidūręs durpių klotas dėl gausaus deguonies kiekio pradėjo gesti (mineralizuotis). PŪV metu planuojamas naudoti 148 ha plotas, kuriame apytikriai paskaičiuoti durpių ištekliai sudaro per 3654 tūkst. m³. Tikslus durpių išteklių kiekis vertinamame plote bus apskaičiuotas, rengiant telkinio naudojimo planą, atlikus markšeiderinius apmatavimus. Beveik visas planuojamas naudoti plotas yra apleistas laukas, apaugęs aukšta tankia žoline augalija. Planuojamoje naudoti Bajorų durpių telkinio dalyje buvo atlikti biologinės įvairovės zoologiniai ir botaniniai tyrimai. Tirtoje teritorijoje rasti keturi generatyviniai raudonosios gegūnės (*Dactylorhiza incarnata*) individai. Lietuvos raudonojoje knygoje ši rūšis priskirta 5 (Rs), išsaugotų rūšių, kurių gausumas jau atkurtas, kategorijai. Raudonosios gegūnės aptinkamos visoje Lietuvoje, šios rūšies išlikimui grėsmės nėra. Vietomis išsisėjęs savaiminio užaugimo miškas, kuris nėra įtrauktas į miškų registrą. Nagrinėjama Bajorų durpių telkinio dalis nepatenka į saugomas teritorijas. Artimiausia

saugoma teritorija yra Šešuolėlių telmologinis draustinis, nutolęs 4,7 km į pietvakarius. Artimiausia saugoma kultūros vertybė yra Rubikonų pilkapynas (vad. Švedų kapais) nuo planuojamos naudoti teritorijos nutolęs 1600 m į pietus (kodas kultūros vertybių registre –3415), už 130 m į pietus yra kitas kultūros paveldo objektas – Stogastulpis su ornamentuotu kryželiu, kuris oficialiai nėra pripažintas kaip saugomas. Artimiausia sodyba nutolusi 450 m į šiaurę. Į rytus nuo vertinamo ploto, kitas juridinis asmuo, planuoja naudoti rytinę durpių telkinio dalį.

Durpynas yra pailgos formos. Paviršiaus reljefas lygus su bendru nuolydžiu Pusnės upelio link. Dabartiniu metu didžioji durpyno dalis yra nusausta prakastais melioracijos grioviais sutekančiais į pagilintą ir ištiesintą Pusnės upelį. Pastarasis upelis durpyno pietvakariuose įteka į Mielkupio upelį, kuris surenka vandenį iš pietvakariuose esančių melioracijos griovių. Mielkupio upelis toliau teka pietų kryptimi link Širvintos upelio. Naudingųjų iškasenų gavyba nebus vykdoma paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje. Eksploatuojant durpynus paviršinio (darbinio, frezuojamo) durpių sluoksnio drėgmė sumažinama iki 80 %. Tam pasiekti durpių gavybos laukai kas 20 m yra išvagojami iki 1,8 m gylio bareliniais grioveliai, kurie nuvedami į 2,5 m gylio surenkamuosius melioracijos griovius. Planuojamame naudoti durpyne tam tikslui bus panaudoti jau esami melioracijos grioviai. Durpių klodo drėgmė eksploatacijos pradžioje paviršiniame sluoksnyje (iki 0,5-0,7 m gylio) turės būti sumažinta dar 3-5 %. Įvertinant visą planuojamą įsisavinti durpyno plotą, paros vandens kiekis papildomai patenkantis į Pusnės upelį sudarys apie 370 m³. Jei minimalus Pusnės upelio srauto skerspjūvis apie 10 m², tai vandens nuotėkio padidėjimas sudarytų apie 0,4 ltr/s. Toks kiekis neturi jokių pasekmių upelio režimui, nes yra daug mažesnis už natūralius gamtinius svyravimus.

Planuojama kasti durpes trupininiu būdu, kurios bus naudojamos kaip kuro durpės. Metinis iškasimas sudarys apie 100 tūkst. m³. Visi ištekliai, pagal planuojamas kasybos apimtis, bus iškasti per 36 metus. Tiksli durpių sąrankos apimtis bus apskaičiuota tiksliai naudojimo plano sudarymo metu. Ji priklauso nuo durpių kokybės rodiklių ir klimatinių sezono sąlygų. Taip pat naudojimo plane bus įvertinti visi durpių nuostoliai telkinio dugne, kurių nebus galima iškasti. Visi Bajorų durpyne dirbsiantys taršos šaltiniai bus mobilūs. Jiems dirbant karjere pagrindiniai veiksniai (taršos rūšys) galintys sukelti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai yra triukšmas ir į orą iš vidaus degimo variklių išmetami teršalai. Per metus iš mobilių taršos šaltinių išsiskirs apie 8,12 t teršalų. Artimiausioje gyvenamoje aplinkoje bus jaučiamas labiau foninis triukšmas (sukeliamas vėjo, lietaus ir kt.), nei nuo karjere dirbsiančių mechanizmų. Suminis triukšmo poveikis veikiant ir greta esančiam karjerui taip pat nebus jaučiamas, kadangi tarp karjerų nėra įsiterpusių gyvenamųjų teritorijų, o artimiausia sodyba nutolusi 450 m į šiaurę (kitos įmonės planuojama naudoti durpių telkinio dalis, nuo pastarosios sodybos nutolusi per 935 m į pietryčius). Produkciją iš durpyno planuojama išvežti pradžioje vietinės reikšmės žvyrkeliu, kuris ties Žvangučių I kaimu įsilieja rajoninės reikšmės kelią, ir juo toliau link plento Nr. 2804. Visa produkcija bus išvežama rudens laikotarpiu, kai žvyrkelių paviršius būna pakankamai drėgnas ir nebedulka. Planuojama 50 m atstumu nuo kiekvienos sodybos, kurios yra apie 20-24 m nuo žvyrkelio, pastatyti transporto greičio apribojimo iki 30 km/h ženklą ir įrengti kalnelius.

Įmonėje bus sudarytos priešgaisrinės saugos taisyklės, su kuriomis bus supažindinti visi dirbantieji. Visų griovių kraštai turės būti nuvalyti nuo likusių kelmų, šaknų ar kitų degių medžiagų. Aplink visą gavybos plotą bus įrengiama 50 - 75 m pločio priešgaisrinė juosta, kuri atribos durpyną nuo miško. Priešgaisrinė juosta nuo durpyno atskiriama vandens užpildytu grioviu. Durpyne bus vikšrinis arba suporintais ratais traktorius su pritaikyta priešgaisrine įranga ir inventoriumi, bus įrengiamas priešgaisrinis postas, iš darbuotojų tarpo sudaroma 5-7 žmonių grupė, kurie apmokomi gesinti gaisrą durpyne, aprūpinami specialia apranga. Įmonėje parengiamas galimo gaisro gesinimo planas.

Užbaigus kasybą, durpių telkinio dalis bus rekultivuojama į vandens telkinį pritaikytą žuvininkystei. Tokio seklaus baseino lėkštos pakrantės ir atabradaai apžels vandens arba šlapynių augalija. Susikurs itin vertingas seklių vandens, šlapio pakrančių ir drėgnų pievų biotopas. Tuo būdu pasirinktas priimtinausios rekultivacijos būdas: žemiausiai pradubusiose durpyno vietose,

pakėlus vandens lygį auginti žuvis, o baseino pakraščiuose sukurti sąlygas biologinei įvairovei gausintis.

5¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

Planuojamos ūkinės veiklos teritorija nepatenka į „Natura 2000“ tinklo teritoriją. Artimiausios Natura 2000 teritorijos svarbios paukščių apsaugai yra Šešuolėlių miškas, nutolęs apie 4,7 km į pietvakarius ir Adomiškio pelkė nutolusi apie 6 km į šiaurės rytus, todėl PŪV poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas – netikslingas.

6. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą

6.1. Durpių kasyba nagrinėjamame plote leistų įsisavinti valstybei priklausančius naudinguosius išteklius, kurie šiuo metu genda, tuo pačiu teršdami aplinką anglies dvideginio bei metano dujomis.

6.2. PŪV atitinka Širvintų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius.

6.3. Neigiamo poveikio gyvenamajai aplinkai nenumatoma, nes šalia nagrinėjamos teritorijos nėra gyvenamųjų pastatų. Artimiausia sodyba nutolusi 450 m į šiaurę. Siekiant sumažinti neigiamą poveikį gyventojams, planuojama: 50 m atstumu nuo kiekvienos sodybos, kurios yra apie 20-24 m nuo žvyrkelio, pastatyti transporto greičio apribojimo iki 30 km/h ženklą ir įrengti kalnelius, visą produkciją vežti rudens laikotarpiu, kai žvyrkeliai beveik nebedulka, sunkvežimių, išvežančių produkciją, pusprickabes dengti tentais.

6.4. Pagal atliktų skaičiavimų duomenis PŪV metu triukšmo ribiniai dydžiai viršijami nebus ir atitiks Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“ patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ reglamentuojamus dydžius. Suminis triukšmo poveikis veikiant abiem karjerams taip pat nebus jaučiamas, kadangi tarp jų nėra įsiterpusių gyvenamųjų teritorijų, o artimiausia sodyba nutolusi 450 m į šiaurę. Kitos įmonės planuojama naudoti durpių telkinio dalis, nuo pastarosios sodybos nutolusi per 935m į pietryčius.

6.5. Planuojamoje naudoti Bajorų durpių telkinio dalyje buvo atlikti biologinės įvairovės zoologiniai ir botaniniai tyrimai. Gautos išvados: planuojama durpių gavyba esamai biologinei įvairovei ženklesnės įtakos neturės, teritorija botaniniu požiūriu nėra labai vertinga – tirtoje teritorijoje rasti keli raudonosios gegūnės (*Dactylorhiza incarnata*) individai, tačiau dėl nedidelio individų skaičiaus teritorijoje bei nitrofilinių aukštaūgių augalų sąžalynų plitimo, populiacija neperspektyvi, gausumas jau atkurtas.

6.6. Neigiamo poveikio Pusnės upelio režimui nenumatoma, nes vandens nuotėkio padidėjimas PŪV metu bus mažesnis už natūralius gamtinius svyravimus.

6.7. PŪV metu paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje jokia veikla nebus vykdoma. Naujų melioracijos griovių kasti nenumatoma. Bus naudojamos jau sukurta infrastruktūra.

6.8. Užbaigus kasybą, durpių telkinio dalis bus rekultivuojama į vandens telkinį pritaikytą žuvininkystei. Karjeruose susidarys sąlygos vandens augalams ir gyvūnams veistis, nes seklūs baseinai palaipsniui užžels vandens augalija. Gamtosauginiu požiūriu susikurs itin vertingas biotopas vandens ir pelkių gyvūnijai.

7. Priimta atrankos išvada

Bajorų durpių telkinio dalies (148 ha) išteklių naudojimui Rubikonų k., Zibalų sen., Širvintų raj. ir Bajorų k., Želvos sen., Ukmergės raj. poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

Ši atrankos išvada dėl poveikio aplinkai vertinimo galioja 3 metus nuo atrankos išvados viešo paskelbimo dienos. Užsakovas ar poveikio aplinkai vertinimo rengėjas turi raštu informuoti atsakingą instituciją apie pranešimo paskelbimą visuomenei Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos apraše patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 „Dėl

visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo patvirtinimo“ nurodytose visuomenės informavimo priemonėse.

Šis sprendimas gali būti persvarstomas Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatyta tvarka arba skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius) per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Taršos prevencijos ir leidimų departamento
Vilniaus skyriaus vedėja

Justina Kraskauskaitė